

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/117/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8712201600
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8712201600.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filakovského a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobcu F. F., nar. X.X.XXXX, bývajúceho v Z. E. č. XXX, proti žalovanej Q. F., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v X., na ul. V. č. X, právne zastúpenej JUDr. Peter Ďuriš, advokát, s.r.o. so sídlom v Poprade, na ul. Sadovej č. 3507/12, o vydanie nehnuteľnosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo dňa 25.3.2013 č.k. 20 C 22/12 - 124 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

O trovách odvolacieho konania r o z h o d n e súd prvého stupňa.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a vyslovil, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej žalobca darovacou zmluvou uzatvorenou vo forme notárskej zápisnice dňa 31.3.2004 daroval žalovanej ako svojej manželke spoluvlastnícky podiel 1/2 k bytu č. X nachádzajúcemu sa na X. poschodí rodinného domu so súp. č. XXX, postavenému na parcele č. 1327/1. Podľa tvrdení žalobcu žalovaná svojím konaním porušuje dobré mravy, v dôsledku čoho podaním zo dňa 8.11.2011 žalobca vyzval žalovanú na vrátenie daru. Žalovaná s tvrdeniami žalobcu nesúhlasila a poukázala, že dôvodom rozvratu manželstva bolo agresívne správanie sa žalobcu, ktorý žalovanú napádal, udržiaval mimomanželský pomer, čo nakoniec viedlo k opusteniu spoločnej domácnosti zo strany žalovanej. Žalobcu síce napadla, avšak išlo o reakciu na správanie sa žalobcu, ktorý si po odchode žalovanej nastáhoval do bytu novú priateľku a jej dieťa. Z tohto vzťahu sa žalobcovi narodila maloletá dcéra. Žalobca navyše neprispieva na výživu spoločných detí účastníkov.

Z vylúchu svedkýň T. A., bývalej kolegyne žalobcu, E. E., sestry žalobcu a T. X., matky žalovanej neboli zistené skutočnosti jednoznačne potvrdzujúce výpovede účastníkov konania. Vyjadrenia svedkýň sa javili ako tendenčné ovplyvnené snahou pomôcť v konaní jednej, či druhej strane sporu.

Podľa ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka, darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že k zániku darovacieho vzťahu dochádza na základe dvoch po sebe nasledujúcich právnych skutočností a to hrubého porušenia dobrých mravov správaním sa

obdarovaného voči darcovi a jednostranného právneho úkonu adresovaného obdarovanému. Za takýto jednostranný právny úkon je potrebné v tomto prípade považovať výzvu žalobcu zo dňa 8.11.2011.

Dobré mravy patria k zásadám súkromného práva a bývajú používané ako kritérium obmedzujúce subjektívne práva v ich obsahu alebo častejšie obmedzujúce výkon subjektívnych práv. Dobré mravy hoci sú zákonným pojmom a teda majú funkciu normotvornú nie sú zákonom definované. Ich obsah spočíva vo všeobecných platných normách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania. Posúdenie konkrétneho obsahu pojmu dobré mravy patrí vždy od prípadu k prípadu sudcovi.

Predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu nie je akékoľvek nevhodné správanie obdarovaného alebo len jeho samotná nevďačnosť, ale také správanie sa, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Ide buď o porušenie značnej intenzity alebo porušovanie sústavné alebo aj neposkytnutie potrebnej pomoci darcovi alebo iným osobám, ktorá povinnosť vyplýva buď z právnych noriem alebo zo zmluvného vzťahu, pričom tieto osoby patria k členom rodiny darcu.

Negatívne správanie sa obdarovaného k darcovi alebo jeho rodine, ktoré treba posudzovať ako správanie sa v rozpore s dobrými mravmi sa musí prejavovať objektívne. Zachovanie dobrých vzťahov je vecou vzájomnej tolerancie účastníkov. Nie je možné považovať správanie sa jedného účastníka k druhému za konanie v rozpore s dobrými mravmi, keď tento druhý účastník svojím konaním takéto správanie vyvoláva. V takom prípade len všeobecne možno konštatovať, že ide o ich spôsob komunikácie.

Akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného, ani menej významné porušenie dobrých mravov ešte nezakladá darcovi právo domáhať sa vrátenia daru. Predpokladom úspešnej požiadavky na vrátenie daru je len také správanie sa obdarovaného, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov, t. j. také správanie sa ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov treba vychádzať z princípy vzájomnosti. To znamená, že treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť, či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného i keby bola taktiež nevhodná, nie je možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by len o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Výnimkou by bolo iba také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu.

V konaní nebolo preukázané, aby sa žalovaná voči žalobcovi správala spôsobom hrubo porušujúcim dobré mravy. Pokiaľ predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu nie je akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného alebo len jeho samotná nevďačnosť, ale také správanie, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, musí ísť buď o porušenie značnej intenzity alebo porušovanie sústavné alebo aj neposkytnutie potrebnej pomoci darcovi. Takéto negatívne správanie sa musí prejavovať objektívne a nepostačuje iba subjektívny pocit a úsudok darcu.

Žalobca nepreukázal také správanie sa žalovanej, ktoré je možné kvalifikovať ako porušenie dobrých mravov, nakoľko sám nevyvinul aktivitu, ktorou by súčasný stav zmenil či ovplyvnil. Očakávaný rozvod manželstva nemožno chápať ako porušenie dobrých mravov zakladajúce právo na vrátenie daru. Vrátenie daru neodôvodňujú ani žalobcom vyprovokované fyzické útoky žalovanej voči jeho osobe, ktorý sám svojím konaním dáva žalovanej príčiny pre agresiu. Mimomanželský pomer žalobcu potvrdený narodením ďalšieho dieťaťa, jeho neplnenie vyživovacej povinnosti v dôsledku čoho sa v čase vyhlásenia rozhodnutia nachádzal vo väzbe, ako aj ďalšie konanie žalobcu bolo nepochybne dôvodom nasledujúceho konania žalovanej, ktorá spolu s deťmi opustila spoločnú domácnosť. Preto takéto konanie žalovanej nemožno kvalifikovať ako konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Akceptáciu

právneho názoru žalobcu by došlo k popretiu práva žalovanej na odpor proti správaniu sa žalobcu. S prihliadnutím na vyššie uvedené súd prvého stupňa žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 151 ods. 3 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby jeho žalobe bolo v plnej miere vyhovené, nakoľko podmienky na vrátenie daru tak ako to vyžaduje ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka splnené boli. Alternatívne požadoval rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, že správanie žalovanej sa úplne vymyká z bežne akceptovateľného rámca medziľudských vzťahov a žalovaná sa k nemu, jeho rodine a blízkym osobám správa spôsobom hrubo porušujúcim dobré mravy, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že Krajský súd v Prešove svojím rozhodnutím zakázal žalovanej vstup do bytu. K hrubému porušovaniu dobrých mravov zo strany žalovanej dochádza po dlhšie obdobie (minimálne 1 rok) s vysokou intenzitou (fyzické napadnutie, vyhrážky, vulgárne vyjadrovanie sa o osobe žalobcu i o osobách jemu blízkych, vyhodenie vlastných detí doslova na ulicu, poškodenie motorového vozidla a iného majetku). Keďže došlo k fyzickému útoku zo strany žalovanej aj k ničeniu majetku v osobnom vlastníctve žalobcu i bezpodielovom spoluvlastníctve účastníkov nevie si predstaviť, čo je potrebné považovať za hrubé porušenie dobrých mravov. Už asi len taký fyzický útok končiaci ťažkým zranením prípadne smrťou. Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine v článku 2 upravuje všestrannú ochranu všetkých foriem rodiny zo strany spoločnosti. V súčasnosti prebieha celosvetová diskusia o tom, aké formy spolužitia je možné považovať za rodinu. V terajšej dobe je za rodinu všeobecne považované a akceptované tiež spolužitie muža a ženy bez spoločného manželského zväzku a to najmä vtedy, ak spoločne vychovávajú deti. I keď v čase pretrvávajúceho sociálne neprijateľného správania sa žalovanej, žalobca so svojou priateľkou nevychoval spoločné dieťa, spolu sa starali o výchovu dcéry jeho priateľky pochádzajúcej z predošlého manželstva. Teda už v tom čase v zmysle moderného chápania tvorili rodinu. Preto vyhrážky a nadávky voči jeho priateľke a jej dcére pociťoval za ujmu voči nemu samotnému, čo sa malo zohľadniť pri rozhodovaní o uplatnenom nároku. Správanie žalovanej sa ospravedlňovalo vyprovokovaním z jeho strany, keď svojím mimomanželským vzťahom zadal príčinu na takéto správanie. Pri posudzovaní údajných príčin agresívneho správania žalovanej nebol zohľadnený fakt, že žalovaná žila od februára roku 2010 v inom nemanželskom zväzku a žalobca svoju novú známosť nadviazal až po takmer roku odlúčenia. Žalovaná sa mu navyše priznala, že v lete roku 2009 bola na dovolenke s iným mužom. Svedkom tohto telefonického rozhovoru bol F. V., vtedajší kolega, s ktorým ako vodič kamiónu vykonával služobnú cestu. Jeho svedeckou výpoveďou bude možné preukázať mimomanželskú neveru žalovanej dávno predtým ako si on našiel novú známosť. O údajnej nevere a agresivite žalobcu pred odchodom žalovanej so spoločnej domácnosti žiadny dôkaz predložený nebol. Žalovanú nikdy netýral, fyzicky nenapádal a ani jej iným spôsobom neublížoval. Rovnako nie je pravda, že jej bol neverný. Za arbitrárny je potrebné považovať postup súdu pri vyhodnocovaní výpovedí predvolaných svedkov. Podľa ustanovenia § 126 ods. 1 O.s.p., každá fyzická osoba je povinná ustanoviť sa na predvolanie na súd a vypovedať ako svedok. Musí vypovedať pravdu a nič nezamĺčovať. O tejto povinnosti súd svedka poučí. Navyše podľa ustanovenia § 346 Trestného zákona, trestného činu krivej výpovede sa dopustí osoba, ktorá ako svedok v konaní pred súdom uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie alebo takúto okolnosť zamĺčí. Ak mal súd pocit, že svedkovia nevytvádzajú pravdu, mal okrem iného procesné i trestnoprávne nástroje na to, aby ich svedectvo zodpovedalo skutočnosti. Zo svedeckými výpoveďami bolo potrebné zaoberať sa a vypořiadat sa s nimi i v odôvodnení rozsudku.

Žalovaná navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Odvolací súd v zmysle zásad ustanovenia § 212 O.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, predmetom konania je nárok žalobcu na vrátenie daru opierajúci sa o ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, darca sa

môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

Žalobca za jeden z dôvodov vrátenia daru označil mimomanželskú známosť žalovanej, ktorú nadviazala ešte pred opustením spoločnej domácnosti v čase, keď on sám žiaden mimomanželský vzťah nemal.

V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 120 ods. 1 veta prvá O.s.p, podľa ktorého účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Cieľom dôkaznej povinnosti, vychádzajúc z tohto ustanovenia, je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na účastníkovi konania bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých účastníkom v opačnom procesnom postavení než je účastník, ktorý nesplnil alebo nedostatočne splnil svoju dôkaznú povinnosť. Splnenie dôkaznej povinnosti neznamena automaticky unesenie dôkazného bremena. Dôkazným bremenom v spojitosti s dôkaznou povinnosťou sa rozumie zodpovednosť účastníka za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. V praxi môžu navrhnuté dôkazy vyznieť ako nepoužiteľné zdroje informácií vo vzťahu k uplatnenej súdnej ochrane bez zreteľa na procesné postavenie účastníka. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonali všetky navrhnuté dôkazy, prípadne výnimočne aj iné než navrhnuté dôkazy a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. V takom prípade musí rozhodnúť v situácii dôkaznej núdze, ktorej dopad pričíta tomu účastníkovi, na ktorom predovšetkým podľa predpisov hmotného práva leží dôkazné bremeno, t.j. zodpovednosť za preukázanie skutočností významných z hľadiska hmotného práva.

Existenciu mimomanželského vzťahu žalovanej pred opustením spoločnej domácnosti okrem žalobcu potvrdila len jeho sestra E. E.. Toto tvrdenie jednoznačne poprela nielen žalovaná, ale aj jej matka T. X.. Za takejto dôkaznej situácie súd prvého stupňa v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov upravenou v ustanovení § 132 O.s.p. správne označil výpovede blízkych príbuzných účastníkov za nevierohodné, motivované snahou byť nápomocný jednej strane sporu.

Pokiaľ ide o žalobcom navrhnutý výsluch svedka F. V. k jeho vykonaniu v rámci odvolacieho konania dôjsť nemohlo. Uznesením zo dňa 17.2.2012 (č.l. 25 spisu) bol žalobca poučený podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p. o tom, že všetky dôkazy musí predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada. Rovnako na pojednávaní konanom dňa 4.3.2013 pred vyhlásením uznesenia o skončení dokazovania ani jeden z účastníkov po poučení podľa ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p. žiadne návrhy na doplnenie dokazovania nemal. Na dôkaz označený v priebehu odvolacieho konania preto už nebolo možné prihliadať.

Občiansky zákonník v ustanovení § 630 upravuje osobitný spôsob zániku právneho vzťahu z darovania. K zániku darovacieho vzťahu dochádza na základe jednostranného právneho úkonu darcu voči obdarovanému, ktorý hrubo porušil dobré mravy svojím správaním voči darcovi alebo členom jeho rodiny. Dobré mravy nie sú zákonom definované. Ich obsah spočíva vo všeobecne platných normách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania.

Posúdenie konkrétneho obsahu pojmu dobré mravy závisí od konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu a patrí sudcovi. Akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného ešte nezakladá darcovi právo domáhať sa vrátenia daru. Predpokladom vrátenia daru je len také správanie obdarovaného, ktoré vzhľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov. Toto negatívne správanie sa musí prejavovať objektívne, nestačí len subjektívny pocit a úsudok darcu. Pri posudzovaní, či určité správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov treba vychádzať z princípu vzájomnosti, čo znamená, že treba vziať do úvahy a hodnotiť aj správanie darcu v tom zmysle, či sa nespráva k obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny.

Právne vzťahy založené prevodom vlastníctva darovacou zmluvou zakladajú právny stav, ktorý má právnu istotu, požíva právnu ochranu s tým, že záväznosť z toho vyplývajúcu zmluvné strany na seba zobrali sami a dobrovoľne. K narušeniu tohto stavu už nemôže dôjsť zo svojvoľe darcu. Zachovanie dobrých vzťahov je vecou vzájomnej tolerancie účastníkov. Ťažko považovať správanie jedného účastníka voči druhému za konanie v rozpore s dobrými mravmi, keď tento druhý účastník svojím konaním priam provokuje. V takom prípade len všeobecne možno konštatovať, že ide o ich spôsobom komunikácie.

Žalobcom predložené správy, potvrdenia a záznamy o priestupkoch proti občianskemu spolunažívaniu, ako aj opisy komunikácie žalovanej so žalobcom sú datované do obdobia roku 2011. Už v opise komunikácie zo dňa 8.1.2011 (č.l. 21 spisu) žalovaná poukazuje na riadne neplnenie si vyživovacej povinnosti žalobcu voči maloletým deťom pochádzajúcim z manželstva. Dôkazom o neplnení si vyživovacej povinnosti zo strany žalobcu je prebiehajúce trestné konanie vo veci 4T 6/2012 Okresného súdu Prešov vedené pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa ustanovenia § 207 ods. 1 Trestného zákona. Neplnenia vyživovacej povinnosti sa žalobca mal dopúšťať od 1.1.2011 a pre tento skutok sa od 13.2.2013 nachádzal vo väzbe nariadenej Okresným súdom Prešov. Hoci správanie sa žalovanej voči žalobcovi a členom jeho terajšej rodiny nemožno označiť za vhodné, je potrebné zdôrazniť, že bolo vyvolané konaním žalobcu, ktorý si riadne neplnil svoju vyživovaciu povinnosť k dvom maloletým deťom z manželstva. Plnenie vyživovacej povinnosti rodiča k deťom je jeho zákonnou povinnosťou opierajúcou sa o ustanovenie § 62 Zákona o rodine. Nevhodné správanie žalovanej vyvolané neplnením si základnej rodičovskej povinnosti žalobcom zabezpečovať výživu detí nie je okolnosťou odôvodňujúcou vrátenie daru podľa ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka.

S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 ods. 1 a ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ustanovením § 224 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého, ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 O.s.p. o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.